

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska Släktforskningsföreningen i Sverige

Nr 1, 2009–Årgång 13

I det här numret:

Ordförandens spalt 2

Lettland online 2

Mantalsbokföring i släktforskningen 3-4

Medlemsavgiften 2009

Kom ihåg att betala medlemsavgiften för 2009, som är 100 kr. Föreningens PG är 437 28 62–5.

Välkomna till vårens möten!

Välkomna till årsmöte 17 mars!

Tid och plats: 17 mars 18:00, Judiska biblioteket

Herman Schück, professor em. i historia vid Stockholms universitet berättar om "Heyman Schück och hans barn - en judisk familj i 1800-talets Stockholm". Därefter årsmöte.

Rundvandring på Judiska norra begravningsplatsen

Tid och plats: 6 maj 18:00, Judiska norra begravningsplatsen (Haga, Solna)

Maynard Gerber är kvällens ciceron. Tag chansen att se norra begravningsplatsen, lära om begravningsklick och kanske även finna någon släktings grav.

Man tar sig enklast till begravningsplatsen med SL-buss 515 från Odenplan till Linvävartorpet. Samling vid grindarna.

Riverside Cemetery på nätet

Riverside Cemetery (New Jersey) blir den åttonde judiska begravningsplatsen i New York-området att publicera information på Internet.

Denna webbplats är tämligen välgjord för släktforskningsändamål, t.ex. har den en "Genealogy Search"-funktion. Webplatsen hittas på <http://www.riversidecemetery.org/>.

Sökning kräver efternamn eller inledande bokstäver i efternamnet på personen som söks som minimum. I resultatet får man namn, dödsår och ett referensnummer, vilket man kan använda för att via e-mail begära mer information.

Missa inte Släktforskningens dag 21 mars 2009
Mer information på www.genealogi.se

Ordförandens spalt

Alla som har börjat släktforska märker att man ganska snart får massor av papper med anteckningar om olika släktingar. Redan efter mor- och farföräldrar blir de för många att hålla isär. Dessutom kan de ha både samma för och efternamn då barn har givits namn efter äldre avlidna släktingar.

Förr - innan datorernas intåg - utvecklades olika system där släktingarna fick ett nummer i förhållande till en själv. Särskilda blanketter fanns och finns fortfarande att tillgå där man antecknade alla data om en och samma person en s.k. ansedel. Dessa ansedlar kunde sedan sammanställas på en sammanfattande blankett som visade flera generationer en s.k. antavla.

Nu finns det dataprogram som gör nästan hela arbetet åt en. Man får givetvis själv föra in alla uppgifter om en person i datorn och dess barn respektive föräldrar. Men sedan ordnar dataprogrammet det hela. Man kan skriva ut fina släkträd och med bilder om man lagt in sådana. Man kan få särskilda genealogiska rapporter ordnade bakåt från en själv eller framåt från en urfader eller urmoder.

En del av dessa dataprogram måste man köpa innan man kan ladda ner dem i den egna datorn. Andra är gratis. Ytterligare andra ligger på Internet så att man kan komma åt den egna släktforskningen från vilken dator som helst. Med hjälp av lösenord kan man se till att ingen annan kan komma åt det egna släkträdet eller bara de som man vill ska kunna göra detta.

Det finns många olika släktforskningsprogram. Jag ska redogöra för några av

dem som passar för PC. Det vanligaste svenska dataprogrammet är Disgen som har utarbetats av svenska släktforskare och som man köper genom Föreningen DIS - Datorhjälp I Släktforskningen (<http://www.dis.se>). Det passar utmärkt för den som har sina flesta släktingar från Sverige.

Men för den som forskar i judiska släkter så är många gånger ett internationellt släktforskningsprogram att föredra. Det finns ett särskilt judiskt släktforskningsprogram, Doro Tree (<http://www.dorotree.com>). Det är utvecklat av Seth Jacobson and Arno Nachmann som båda bor i Israel men är utbildade och födda i Sverige respektive Danmark.

Det stora och helt överlägsna släktforskningsprogrammet är Family Tree Maker 2009 som utvecklats av amerikanska Ancestry. Det programmet är kopplat till Internet och Ancestrys alla olika databaser. För den som har en prenumeration på Ancestrys databaser är FTM 2009 ett självklart alternativ. Ancestry har numera en hel del europeiska databaser förutom allt amerikanskt material. Ancestry och JewishGen samarbetar också så att de flesta av JewishGens databaser är numera kopplade till Ancestry. Mer information om FTM 2009 hittar man på <http://www.familytreemaker.com/>

Det finns flera gratis släktforskningsprogram som man kan ladda ner t ex mormonernas PAF Personal Ancestral File <http://www.familysearch.org/eng/default.asp>

Vill man inte köpa ett släktforskningsprogram och inte heller ladda ner ett gratis program så finns flera Internetbaserade släktforskningsprogram. Ett av de

bästa har utvecklats i Israel och finns på en mängd olika språk. Det heter My Heritage (<http://www.myheritage.com/index.php?lang=SV>). Här kan man bygga upp ett släkträd på nätet och byta information från det stora nätverk som finns hos My Heritage. Den här sajten har även databaser och nerladdningsbara släktforskningsprogram.

Men även Ancestry tillhandahåller ett Internetbaserat gratis släktforskningsprogram som man själv bestämmer över hur offentlig man vill att det ska vara (<http://trees.ancestry.se/pt/StartPed.aspx>).

Både Ancestry och My Heritage tillåter att man lägger in inskannade fotografier och dokument i sina släkträd. Fördelen med ett Internetbaserat släkträd är det är näbart från vilken dator som helst och inte minst att man inte behöver vara rädd för att man ska förlora all information när den egna datorn ev. kraschar. Man har ständig backup.

Då det finns en internationell standard för att spara sitt släkträd kallat GEDCOM. Det innebär att man kan byta släktforskningsprogram eller föra över uppgifter från ett dataprogram till ett annat. Så börjar man med ett program och vill sedan byta till ett annat kanske mer avancerat dataprogram så behöver man inte för in alla uppgifter igen. På så sätt kan man börja med ett gratisprogram på nätet. Det är bara att sätta igång och ju snarare man bestämmer sig för den digitala modellen desto lättare får man. I varje fall får man inte så mycket papper att hålla reda på. Lycka till!

Thomas Fürth

Lettlands folkbokföring tillgänglig över Internet

För en tid sedan följde Lettlands riksarkiv Estlands exempel genom att publicera en webbplats med större delen av landets folkbokföring tillgänglig i skannat format. Bland det material som publicerats återfinns rabbinatens folkbokföring. Det största av rabbinatsarkiven rör Rigas rabbinat (som omfattade hela guvernementet Livland). Man måste registrera sig för att använda webbplatsen, men det är gratis. En komplikation för användande är att större delen av materialet är på ryska. Adressen till Lettlands material är <http://www.lvva-raduraksti.lv/en.html>

Estlands material finns på <http://www.ra.ee/dgs/explorer.php>

Mantalsbokföring som källa i släktforskningen

Parallellt med den officiella folkbokföringen som fram till 1991 sköttes av kyrkan och andra religiösa samfund (däribland de mosaiska/judiska församlingarna) genomförde man över hela landet årligen fram till 1946 en sorts lokal folkräkning, mantalsbokföring (från 1946 till 1991 baserades mantalsbokföringen på kyrkobokföringen).

Det huvudsakliga syftet var att skaffa ett underlag till inkomsttaxeringen. Därför var man vid mantalsbokföringen, till skillnad från kyrkobokföringen, mycket mer mån om att alla med beskattningsbar inkomst skulle bokföras. I mantalsbokföringen återfinns därför inte bara de som var kyrkobokförda utan även andra personer som av olika skäl inte kyrkobokförts, däribland sådana personer som nyligen inflyttat från utlandet. I judisk släktforskning är det ett vanligt problem att ens förfäder och andra släktingar ofta var bosatta i Sverige en kortare eller längre tid innan de lät kyrkobokföra sig. Det förekommer t.o.m. att vissa aldrig lät kyrkobokföra sig, trots att de kanske bodde i Sverige upp emot 10-15 år. Mantalsbokförda blev de däremot nästan automatiskt om de vistades i Sverige vid tiden för mantalsbokföringen (som i regel skedde i slutet av året). Mantalsbokföringen kan med andra ord vara en värdefull källa i släktforskningen, inte minst om man har östjudiska eller andra invandrar-rötter.

Principen för mantalsbokföringen har skiftat en del över tid och mellan olika delar av landet. Gemensamt har varit förändringen av en mantalslängd upplagd i fastighetsordning och som under varje fastighet listar de där boende med fullständigt namn, titel och födelseår. Hur upplysningarna till längderna samlats in skiljer sig mellan stad och landsbygd varför detta beskrivs separat nedan.

Mantalsbokföringen i städerna

I städerna baserades upplysningarna i mantalslängderna på s.k. mantalsuppgifter. Dessa upprättades av varje hushållsförståndare och samlades sedan in av fastighetsägaren för vidarebefordring till mantalskontoret (som lydde under magistraten). I de allra flesta fall har mantalsuppgifterna bevarats och är en värdefull källa i släktforskningen. De innehåller utöver namn på personerna i hushållen och deras titlar även fullständiga födelsedatum samt i många fall födelseort. Det senare kan vara en värdefull uppgift som i vissa fall inte går att återfinna i vare sig kyrkobokföring eller andra källor.

Innan fastighetsägaren lämnade iväg mantalsuppgifterna lade han vanligtvis till ett försätsblad där han redogjorde för hur mycket de olika hyresgästerna betalade i hyra samt i vissa fall hur stor bostaden var och var i huset den var belägen.

Mantalsbokföringen på landsbygden

På landsbygden sköttes mantalsbokföringen på häradsnivå (den dåtida rättskipningsnivån utanför städerna) av häradskrivaren. Till skillnad från i städerna lämnades till långt in på 1900-talet inga skriftliga mantalsuppgifter på landsbygden utan upplysningarna i mantalslängderna baserades på muntliga uppgifter. Dessutom är mantalslängderna för landsbygden ofta mindre tillförlitliga när det gäller t.ex. stavning av namn samt födelseår. Trots dessa begränsningar kan mantalslängderna för landsbygden ge värdefull information i brist på andra folkbokföringskällor.

Ett konkret exempel

För att visa på hur värdefull mantalsbokföringen kan vara i judisk släktforskning redovisas här ett konkret exempel på hur den kan användas i brist på andra källor.

För ett tag sedan fick jag en förfrågan om en familj som enligt släkttraditionen var

bosatt i Malmö en tid på 1870-talet. Tre barn angavs vara födda i Malmö där även mannen skulle ha avlidit (änkan gifte sedan om sig och flyttade vidare till England). För de aktuella ären saknas Malmö mosaiska församlings födelseböcker, men i gravlängden från 1877 återfanns mannen, Isaac Levin. Enligt en bevarad dödsattest avled han på Lunds lasarett varför det kunde antas att familjen var bosatt en tid i Lund.

Trots sökningar i Lunds stadsförsamlings husförhörslängder och födelseböcker kunde varken familjen som helhet eller något av barnen återfinnas där. Däremot fanns familjen med i mantalslängderna för åren 1875, 1876 och 1877 och de tillhörande mantalsuppgifterna gav värdefulla upplysningar som inte hade gått att finna någon annanstans. Enligt 1875 års mantalsuppgift bestod familjen av följande medlemmar:

*Krämaren Isak Levin, född 15 december 1852

*Hustrun Berta, född 11 november 1854

*Dottern Sara, född 24 december 1873 i Malmö

*Dottern Anna, född 1 maj 1875 i Malmö

Tillsammans med upplysningarna i 1876 och 1877 års mantalsuppgifter (som rörande födelseåren varierade i viss mån från ovanstående) kunde man sluta sig till att familjen var bosatt i Malmö fram till 1875 och därefter i Lund. I Malmö föddes två döttrar och i Lund en son, Axel (född i december 1876). Strax efter att mannen avled i slutet av 1877 flyttade hustrun och de tre barnen från Lund till England.

Adam Katzeff

Se även illustration på sid. 4.

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska
Släktforskningsföreningen i Sverige

Föreningens ändamål är att främja intresset för judisk släktforskning och sprida kunskap om källor, litteratur och metoder för att finna judiska rötter och släktingar. Varje år kommer 4 nummer av vårt medlemsblad Mishpologen ut. Medlemmarna kan välja mellan att få Mishpologen distribuerat som papperstidning eller via e-post. Anmäl gärna e-post till a.grunewald@telia.com så sparar du pengar åt föreningen.

JUDISKA SLÄKTFORSKNINGSFÖRENINGEN I SVERIGE

JEWISH GENEALOGICAL SOCIETY OF SWEDEN

c/o Maynard Gerber

Box 7427

103 91 STOCKHOLM

Pg: 437 28 62–5

Kassör: Irena Cynkier

e-post: irena.cynkier@telia.com

Ordförande: Thomas Fürth

Observatoriegatan 6

113 29 Stockholm

Tfn: 08-33 05 16/ 070-657 12 42

E-post: 08.330516@telia.com

Mishpologen och www.genealogi.se/judgen/

Ansvarig utgivare och redaktör: Björn Fagerstedt

Tfn: +46-70-997 24 27 e-post: bjorn.fagerstedt@sas.se

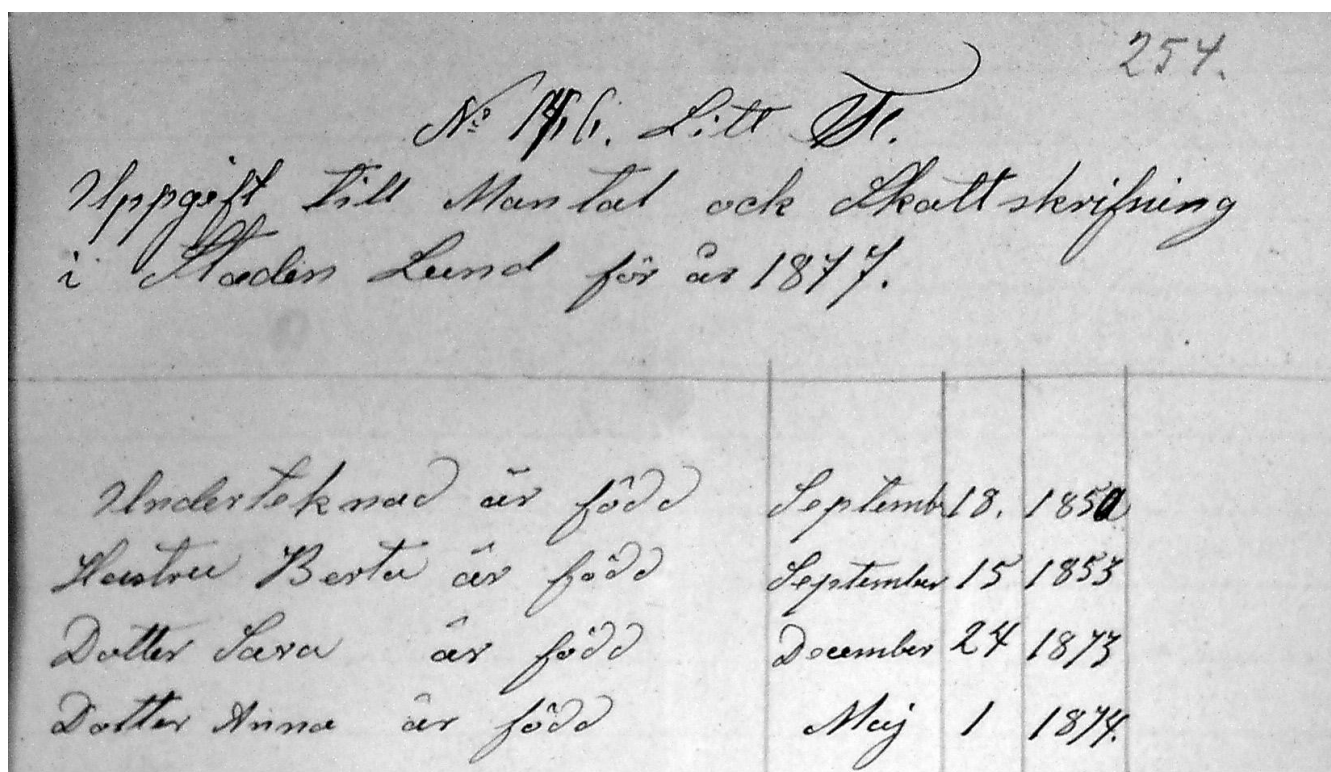

Illustration till artikel på sid. 3.

Mantalsuppgift från november 1876 visande familjen Levin i Lund.